

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การใช้อินเทอร์เน็ตกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนตาบอด” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการวิเคราะห์จากวิดีโอ (video analysis) โดยผู้วิจัยได้ตั้งปัญหามาวิจัยไว้ดังนี้

1. คนตาบอดมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้อย่างไร มีวัตถุประสงค์และความคาดหวังในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร
2. คนตาบอดมีขั้นตอน และวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กับอินเทอร์เน็ตอย่างไร
3. วิถีชีวิตของคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างไร มีทักษะเกี่ยวกับสิทธิของคนตาบอดอย่างไร เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ และมีการปรับตัวเองอย่างไร
4. วิถีชีวิตคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ต กับวิถีชีวิตคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต ความแตกต่างกันอย่างไร

สรุปผลการวิจัย

1. คนตาบอดมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้อย่างไร มีวัตถุประสงค์และความคาดหวังในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร

ความคาดหวังในการใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอด

ช่วงแรกก่อนที่คนตาบอดจะได้ทดลองใช้อินเทอร์เน็ต สิ่งที่คิดเอาไว้ก็คืออินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ ที่มีข้อมูลมากมายหลายอย่างรวมอยู่ในที่เดียวกันทั้งข้อมูลทาง

วิชาการ ความรู้รอบตัว และความบันเทิงที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ดังนั้นคนตาบอดส่วนใหญ่จึงมีความคาดหวังว่าอินเทอร์เน็ต จะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทำให้พวกเขาสามารถเข้าไปค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ต้องการได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น อันดับที่สองเป็นแหล่งความบันเทิงต่างๆ เพื่อคลายเครียดและพักผ่อนทั้งในและนอกเวลาทำงาน อันดับที่สามคนตาบอดคาดหวังว่าเมื่อสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้แล้ว จะสามารถหาข้อมูลได้เหมือนกับคนตาดีทั่วไปโดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น แต่ยังมีบางคนที่ไม่เคยคิดที่จะคาดหวังอะไรจากอินเทอร์เน็ตเลย เนื่องจากคนพวกนี้ไม่เคยรู้จักและไม่อยากที่จะใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว

โอกาสที่คนตาบอดจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่นั้นจะมาจากอาจารย์ที่เคยทำการสอนในโรงเรียนสอนคนตาบอด อันดับที่สองรับรู้ข่าวสารจากทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยที่มีการประกาศตามสื่อต่างๆ เพื่อให้คนตาบอดสามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ที่ให้ความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะมาจากการเรียนตามหลักสูตรของวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง อันดับที่สองจากการเข้าอบรมที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย จึงมีส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถเรียนรู้ได้จากการอ่านหนังสืออักษรเบลล์ และจากการให้คำแนะนำของเพื่อนที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอด

หลังจากคนตาบอดได้เรียนรู้และอบรมจากสถานที่ต่างๆจนสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตแล้ว วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอดส่วนใหญ่จะใช้เพื่อค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป และติดตามข่าวสารบ้านเมืองที่ทันสมัย เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งในหน้าที่การงานหรือแม้กระทั่งการเรียนก็ตาม อันดับที่สองเพื่อความบันเทิงส่วนตัว เช่นการฟังวิทยุบนอินเทอร์เน็ต การหาเพลงในอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการอ่านข่าวบันเทิงในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ อันดับที่สามเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ในการรับ-ส่ง อีเมล ที่เป็นความรู้ใหม่กับเพื่อนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเข้าเว็บไซต์เพื่อแสดงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อประเด็นต่างๆ

2. คนตาบอดมีขั้นตอนและวิธีการในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไร และมีปฏิสัมพันธ์กับอินเทอร์เน็ตอย่างไร

การมีปฏิสัมพันธ์กับอินเทอร์เน็ตของคนตาบอดนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ

1.คนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป จะมีความชำนาญในการใช้คำสั่งของโปรแกรมอ่านหน้าจอและสามารถซ่อมแซมโปรแกรม รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆที่อาจจะเกิดความเสียหายขึ้นกับคอมพิวเตอร์ได้

2.คนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลาไม่ถึง 3 ปี จะใช้งานคำสั่งของโปรแกรมอ่านหน้าจอเบื้องต้นเท่านั้น หรือแม้กระทั่งการเปิดใช้โปรแกรมอื่นๆที่มีอยู่ในคอมพิวเตอร์ เพราะกลัวความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นกับโปรแกรมอ่านหน้าจอและตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะไม่สามารถที่จะแก้ไขด้วยตัวเองได้

แม้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์ของคนทั้ง 2 กลุ่มจะมีความแตกต่างกัน แต่ปัญหาหลักที่ทำให้คนตาบอดไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจะมาจากการเขียนเว็บไซต์ของโปรแกรมเมอร์ ที่ขาด Web Accessibility เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกรอบข้อบังคับในการทำเว็บไซต์ บางเว็บไซต์ที่มีแต่รูปภาพ และกราฟิก มากเกินไปทำให้คนตาบอดไม่สามารถรู้ถึงข้อมูลเหล่านั้นได้

ขั้นตอนในการใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอดนั้นจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มด้วยกันคือ

1. กลุ่มคนตาบอดที่ยังอยู่ในวัยเรียน
2. กลุ่มคนตาบอดที่อยู่ในวัยทำงาน

1. กลุ่มคนตาบอดที่อยู่ในวัยเรียนนั้นจะเรียนรู้ขั้นตอนการใช้อินเทอร์เน็ตจากวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง โดยแบ่งเป็น 3 ระดับดังต่อไปนี้

- ตั้งแต่ไม่เป็นเลย เริ่มต้นต้องเรียนพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ ทั้งเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดา และเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า ซึ่งเครื่องพิมพ์ดีดที่ใช้จะเหมือนกับคนตาดีใช้ทุกประการ จากนั้นต้อง

เรียนพิมพ์ดีดภาษาไทย ทั้งเครื่องพิมพ์ดีดธรรมดาและเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า ซึ่งเครื่องพิมพ์ดีดที่ใช้จะเหมือนกับคนตาดีใช้ทุกประการ เพื่อเกิดความชำนาญในการใช้เป็นพิมพ์

- เริ่มใช้เป็นคีย์บอร์ดคอมพิวเตอร์ เรียนรู้แป้นพิมพ์ต่างๆที่ไม่เหมือนกับเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า อย่างเช่น ปุ่ม Start Menu, F1-F12, ปุ่มตัวเลขต่างๆที่อยู่ทางขวามือของแป้นคีย์บอร์ด เป็นต้น ปุ่มต่างๆที่เพิ่มขึ้นมามีความสำคัญมากกับการใช้งานคำสั่งของโปรแกรมอ่านหน้าจอ จากนั้นอาจารย์จะเปิดโปรแกรมอ่านหน้าจอขึ้นมา เพื่อฝึกการฟังเสียงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่โปรแกรมอ่านหน้าจอแปลงออกมาทางลำโพงเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับเสียง

- เรียนรู้รายละเอียดการใช้งานปุ่มคำสั่งต่างๆของโปรแกรม JAWS ว่าแต่ละคำสั่งมีเอาไว้ใช้งานอย่างไร เช่น การกดปุ่มใช้งานปุ่มคำสั่ง ALT + D วิธีการใช้คือการกดปุ่ม ALT ค้างเอาไว้ แล้วก็กดปุ่ม D ตาม คำสั่งนี้จะเอาไว้เลื่อนตำแหน่งของลูกศรให้อยู่ในช่อง Address เพื่อพิมพ์ชื่อของเว็บไซต์ที่เราต้องการจะเข้าไป เมื่อทำการเปิด Internet Explorer ขึ้นมาแล้ว

2. กลุ่มคนตาบอดในวัยทำงาน จะมีพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์มาอยู่บ้างแล้ว จึงง่ายที่จะเข้าใจการใช้อินเทอร์เน็ต เริ่มจากการเรียนรู้คำสั่งที่จะใช้งานในโปรแกรม JAWS ไปพร้อมกับการใช้งานจริงหน้าเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้การเรียนรู้คำสั่งของโปรแกรม JAWS เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น วิธีการเรียนรู้ของกลุ่มคนตาบอดที่อยู่ในวัยทำงานนั้น มาจากการเข้าอบรมวิธีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเบื้องต้นที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

วิธีการใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอด

การใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอดเบื้องต้นเครื่องคอมพิวเตอร์จะต้องมีการติดตั้งลำโพงเพื่อฟังเสียงได้ มีการติดตั้งโปรแกรมอ่านหน้าจอทั้ง 2 อย่าง คือ โปรแกรม JAWS 5.0 ขึ้นไป และโปรแกรมตาพิย์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้นั้นสามารถแปลงตัวอักษรที่เป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษออกมาในรูปแบบของเสียงผ่านลำโพง และต้องมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไว้แล้ว

เริ่มต้นตั้งแต่การเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยปกติเครื่องคอมพิวเตอร์ที่คนตาบอดใช้ในแต่ละครั้งจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เคยใช้เป็นประจำ ทำให้สามารถจดจำลักษณะของปุ่ม Power

ได้เป็นอย่างดี จากนั้นรอจนโปรแกรม Windows จะทำงานขึ้นมาจึงเปิดให้โปรแกรมอ่านหน้าจอทั้ง 2 โปรแกรมทำงาน เพื่อความสะดวกในการอ่านทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากนั้นจะเข้าเปิดโปรแกรม Internet Explorer ขึ้นมาเพื่อสามารถเข้าไปหาข้อมูลใน เว็บไซต์ได้ตามต้องการ หรือเข้าไปที่ www.google.com ซึ่งเป็น Search Engine ที่คนตาบอดนิยมเข้าไปเพื่อความสะดวกในการค้นหาข้อมูลตามต้องการที่มีอยู่ในเว็บไซต์ต่างๆ

การหาข้อมูลของคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็นเวลานาน จะเลือกการหาข้อมูลในส่วนของหัวเรื่อง (Heading) หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง (Links) ของเว็บไซต์นั้นๆก่อน เพื่อความรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ แต่จะมีข้อเสียคือไม่รู้รายละเอียดของเว็บไซต์นั้นอย่างครบถ้วน ต่างจากคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตมาไม่นานมานี้ จะเลือกการหาข้อมูลอย่างละเอียดของแต่ละบรรทัดว่าหัวเรื่อง (Heading) นี้มีคำอธิบายอะไรเพิ่มเติม หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง (Links) นี้จะเกี่ยวข้องกับข้อมูลประเภทไหน การหาข้อมูลอย่างละเอียดต้องใช้เวลาในการสำรวจเว็บไซต์มากขึ้น

3. วิถีชีวิตของคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างไร มีทักษะเกี่ยวกับสิทธิของคนตาบอดอย่างไร เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ และมีการปรับตัวเองอย่างไร

ทักษะคติเกี่ยวกับสิทธิของคนตาบอด

คนตาบอดในสังคมไม่ว่าจะเป็นคนตาบอดที่มีความรู้สูง หรือคนตาบอดที่มีความรู้ต่ำก็แตกต่างกันมีความต้องการสิทธิขั้นพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกัน ต้องการความเท่าเทียมกันในสังคมให้เหมือนกับคนตาดี เช่น

- สัญลักษณ์ตามทางเดินของคนตาบอด
- ป้ายรถเมล์ที่มีเสียงคอยบอกว่ารถประจำทางสายไหนที่จะมาถึง
- อาชีพที่แน่นอนของคนตาบอด
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย เช่น การมีหนังสือเสียงหรือหนังสืออักษรเบลล์อย่างเพียงพอต่อประชากรคนตาบอด
- มาตรฐานการออกแบบเว็บไซต์
- การมีบัตรประจำตัวประชาชน

สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเหตุผลหลักเท่านั้นที่คนตาบอดยังไม่ได้ความเท่าเทียมกับคนตาดี ในสังคมที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เพียงเพื่อช่วยให้คนตาบอดสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตัวเอง โดยไม่เป็นการแกล้งสังคม คนตาบอดเห็นด้วยกับการเรียกร้องสิทธิของคนตาบอดและยินดีที่จะเข้าร่วม แต่การเรียกร้องนี้จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางธุรกิจของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และไม่ควรร้องเรียนความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ ทั้งนี้ทั้งนั้นในการเรียกร้องจะต้องไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิถีชีวิตของคนตาบอดที่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต

วิถีชีวิตของคนตาบอดในสังคมก็เหมือนกับคนตาดีทั่วไป ที่ต้องดิ้นรนทำมาหากินเพื่อการดำรงชีวิตในแต่ละวัน แต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันออกไป

การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่ให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ความรู้ทั่วไป และด้านบันเทิงที่มีความทันสมัย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตคนตาบอดที่เกี่ยวกับหน้าที่ การงานนั้นจะสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ชัดเจน เมื่อคนตาบอดใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องช่วยลดระยะเวลาในการหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่นการมีสังคมที่กว้างขึ้น การได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกจากต่างประเทศ และความบันเทิงของเสียงเพลงที่ช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ในเวลาทำงาน เป็นต้น

วิถีชีวิตของคนตาบอดที่เกี่ยวกับครอบครัว ก็มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อมเหมือนกัน ทำให้พวกเขาได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะนำมาเป็นหัวข้อในการพูดคุยกันภายในครอบครัว ทำให้ไม่เกิดช่องว่างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา เกิดความพึงพอใจกันระหว่างครอบครัวในการหาข้อมูลข่าวสาร แทนที่คนตาบอดจะเป็นฝ่ายรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยอยู่ฝ่ายเดียว

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้งด้านการทำงานและครอบครัว เป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงระยะเวลาของการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อช่วยให้วิถีชีวิตของพวกเขามีความสะดวกสบายมากขึ้น ดังนั้นการปรับตัวในการรับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันจึงเป็นไปโดยอัตโนมัติ

4. วิถีชีวิตคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ต กับวิถีชีวิตคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างกันอย่างไร

วิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกันระหว่างคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ต กับคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตคือวิถีชีวิตในการทำงาน ตัวอย่างการค้นหาข้อมูลทางวิชาการของคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ต สามารถค้นหาได้ด้วยตัวเองและสะดวกเร็วกว่าคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต เพราะต้องค้นหาจากหนังสือที่เป็นอักษรเบลล์หรือให้คนอื่นช่วยเหลือ การรับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์มากกว่าคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้ ที่ต้องพึ่งสื่อวิทยุหรือสื่อโทรทัศน์เท่านั้น คนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นมีสังคมที่กว้างขึ้น เพราะการติดต่อสารบนอินเทอร์เน็ตเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทำให้รู้จักเพื่อนใหม่ทั้งที่เป็นคนตาดีและตาบอดเหมือนกัน ต่างจากคนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตที่จะรู้จักแต่เพื่อนกลุ่มเก่าๆ เพราะไม่มีโอกาสได้รู้จักคนอื่นนอกเหนือจากเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

อินเทอร์เน็ตทำให้รูปแบบการสื่อสารของผู้คนในสังคมเปลี่ยนไป จากสื่อที่สามารถใช้ได้เฉพาะที่ ก็กลายมาเป็นการสื่อสารแบบไร้พรมแดนที่ได้รับความนิยมและมีอัตราเติบโตเร็วที่สุดจนกลายเป็นสื่อที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมาก คุณลักษณะพิเศษของอินเทอร์เน็ตที่เห็นได้ชัดคือการลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาและระยะทาง (Space and Time) และยังเปิดกว้างสำหรับข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากการวิจัยพบว่าเมื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อคนตาบอดทำให้คนตาบอดสามารถหาข้อมูลได้จากที่ทำงานหรือที่บ้าน โดยไม่ต้องเดินทางไปห้องสมุดสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ออกมาใหม่ในต่างประเทศ ได้โดยการเข้าไปหาข้อมูลในเว็บไซต์ ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในสาขาเดียวกันในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือในการทำวิจัย และให้ความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานได้ในขณะเดียวกัน เพราะโลกคนตาบอดนั้นอาศัยการรับรู้ทางเสียงเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนั้นช่วยลดเวลาในการหาข้อมูลข่าวสารของคนตาบอด และยังสามารถหาข้อมูลต่างๆ ซึ่งห้องสมุดไม่สามารถสืบค้นได้อีกด้วย จึงทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารจำนวนมหาศาลแก่ผู้ใช้ประโยชน์นี้ เนื่องจากสามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิงทางเสียงเพลงให้ผู้ใช้งานได้ตลอดเวลาและได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

แต่การพัฒนาของเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารนั้น จะมุ่งเน้นไปที่คนส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งเป็นคนทั่วไปที่สามารถใช้เทคโนโลยีนั้นๆได้ อินเทอร์เน็ตถือเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม ที่ต้องการจะสื่อสารกับบุคคลอื่นกับสังคมทั่วโลก

โดยพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นเทคโนโลยีที่ต้องใช้การรับรู้ข้อมูล ผ่านการมองเห็นจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ เพื่อการอ่านและสั่งงานโดยผ่านแป้นพิมพ์(คีย์บอร์ด) ดังนั้นจะพบว่าการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้จะต้องใช้สายตาในการอ่าน การรับรู้ข้อมูล และการพิมพ์คำสั่งต่างๆ แต่เนื่องจากในสังคมไม่ได้ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความปกติในการมองเห็นเท่านั้น หากแต่ยังมีบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือที่เรียกว่าคนตาบอด ซึ่งสังคมถือว่าเป็นคนพิการรวมอยู่ด้วยทำให้เป็นอุปสรรคแก่พวกเขาในการที่จะใช้เทคโนโลยีนี้

สำหรับในประเทศไทยนั้น คนตาบอดได้ทราบถึงการเข้ามาของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสำหรับคนตาบอดจากอาจารย์ที่ได้เคยทำการสอนในโรงเรียนสอนคนตาบอด และจากทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ซึ่งคนตาบอดเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตจากหลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้น ปวช.-ปวส. ของวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครหลวง จะเริ่มเรียนพิมพ์ดีดทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยจนเกิดความชำนาญแทนการใช้สายตาในการพิมพ์ จากนั้นจึงเริ่มเรียนรู้คำสั่งของโปรแกรมอ่านหน้าจอต่างๆเพื่อเข้าไปใช้งานในอินเทอร์เน็ต และเรียนรู้จากการฝึกอบรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตเบื้องต้นของทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

โดยมีโปรแกรมที่เพิ่มเติมเพื่อให้คนตาบอดสามารถรับรู้ข้อมูลผ่านทางเสียงได้ คือ โปรแกรมอ่านหน้าจอ สามารถแบ่งเป็นการอ่านภาษาอังกฤษได้แก่ โปรแกรม JAWS เป็นโปรแกรมที่คนตาบอดนิยมใช้ แต่ติดปัญหาในเรื่องของราคาที่สูงเกินกว่าคนตาบอดจะมีไว้ใช้งานส่วนตัว และโปรแกรมอ่านภาษาไทยได้แก่ โปรแกรม ตาทิพย์ ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยฝีมือคนไทย แต่การใช้งานยังไม่เป็นที่พอใจสำหรับคนตาบอด ดังความหมายของ “อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศแก่คนพิการ (IT assistive technology device)” ซึ่งเป็นอุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์ใดๆที่ไม่ว่าจะพัฒนาขึ้นหรือดัดแปลงจากที่มีอยู่ในตลาดของคนปกติ ให้มีจิตความสามารถพอสำหรับคนพิการที่จะนำมาใช้เพื่อการดำรงชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ตรงต่อความต้องการเฉพาะและความชำนาญของผู้พิการ รวมทั้งช่วยผู้พิการให้ทำงานในชีวิตประจำวันได้ (วันทนี พันธชาติ, 2539 : 3)

จากการวิจัยพบว่าคนตาบอดมีความคาดหวังจากการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและความบันเทิงต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาเพื่อพัฒนา วิถีชีวิตให้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ในการทำงานซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ แมคไควร์ และ เกอร์วิช (McQuail and Gurevitch, 1974 อ้างอิงใน ชุบล เบญจรงค์กิจ, 2534 : 93) ที่ว่า “ผู้รับสารแสวงหา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ฉับพลัน (*Immediate Benefit*) หรือผลประโยชน์ที่จะตามมาในอนาคต (*Delayed Benefit*) ซึ่งล้วนแต่เป็นผลประโยชน์ที่ผู้รับสารมองเห็นและต้องการ” แต่ความเป็นจริง แล้วคนตาบอดส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก และไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจาก ข้อจำกัดทางด้านสถาบันการศึกษาที่เปิดสอน และทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ยังมี เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมอ่านหน้าจอจำนวนจำกัด สถานที่เปิดสอนและอบรมเกี่ยวกับการ ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีไม่เพียงพอต่อจำนวนคนตาบอดที่อยากจะเรียนรู้ และเรื่อง Web Accessibility ยังไม่มีการออกกฎหมายบังคับกับการจัดทำเว็บไซต์ในประเทศไทย เพราะเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นโดยคน ไทยนั้นจะเน้นที่ความสวยงามและรูปลักษณ์ให้ดูดี โดยไม่คำนึงถึงผู้ใช้อื่นที่มีความบกพร่อง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ร่วมกับโปรแกรมก็ยังมีราคาสูงเช่นกัน จากความหมายของการ เข้าถึงเทคโนโลยี (*Accessibility*) ที่ว่า สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม และทางจิตวิทยาที่ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และโอกาสแก่ทุกคนเท่าเทียมกัน (ศศโสฬส จิตรวานิชกุล, 2542 : 19) แสดงให้เห็นถึงสังคมของคนตาบอดที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้เท่าเทียมกันทุกคน

และพบว่าคนตาบอดในสังคมปัจจุบันยังคงต้องการการช่วยเหลือจากสังคม เพราะ ปัจจุบันคนตาบอดยังมีสิทธิไม่เท่าเทียมกับคนตาดี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนตาบอดยังมีไม่ทั่วถึง ไม่มีอาชีพที่รองรับหลังจากจบการศึกษา ข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต และการปิดกั้นในการใช้สิทธิของคนพิการ เช่นการทำบัตรประชาชนหรือการใช้สิทธิเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้ ตรงกับ “สิทธิของคนตาบอด” และข้อเสนอแนะดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียกร้องสิทธิ ของคนตาบอด ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง สอดคล้องตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งระบุว่า “มนุษย์ทุกคน มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันสามารถพัฒนาศักยภาพหากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่คุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น” ดังนั้นสังคมควรให้ความช่วยเหลือคนตาบอดอย่างจริงจังและคำนึงถึงสิทธิที่ควร จะได้รับ เพื่อนำไปพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าในสังคม

อย่างไรก็ตามคนตาบอดที่ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถนำข้อมูลข่าวสาร ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในหน้าที่การงาน และสามารถใช้ชีวิตในสังคมโดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการมีอาชีพที่มั่นคงไม่เป็นการให้กับครอบครัว สร้างความภูมิใจและลดความรู้สึกที่เป็นปมด้อยอันเกิดจากความพิการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนตาบอดว่าเป็นคนมีความรู้ความสามารถ ส่งผลให้เกิดสภาวะทางจิตใจที่ดีขึ้น สร้างสังคมใหม่ที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อกับคนอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านทางการรับ-ส่งอีเมลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและคอยให้คำแนะนำซึ่งกันและกันเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ แสดงว่าเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนั้นได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนตาบอด จนทำให้วิถีชีวิตในการทำงานและครอบครัวของคนตาบอดนั้นดีขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของ D.McQuail, 1994 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543 : 114) ในประเด็นสุดท้ายของกลุ่มทฤษฎีแนวเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดนั้น ที่กล่าวว่าพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารแต่ละครั้งจะทำให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเข้ามาของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ทำให้วิถีชีวิตของคนตาบอดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นภายในกลุ่มคนตาบอดด้วยกัน แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมของคนตาดี เพราะการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารนั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการยอมรับอย่างแพร่หลายจึงจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคม

สรุปการวิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนตาบอด นั้นแท้ที่จริงแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดนอกเหนือจากความพยายามที่จะพัฒนาตนเองของกลุ่มคนตาบอด คือการให้โอกาส และการยอมรับจากสังคมที่เปิดรับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนตาบอดอันเนื่องมาจากการใช้อินเทอร์เน็ตนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้พบความต้องการที่หลากหลายของคนตาบอด เพื่อพัฒนาวิถีชีวิตของพวกเขา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับคนตาบอด ดังต่อไปนี้

1. ให้สังคมเห็นถึงความต้องการสิทธิขั้นพื้นฐานของคนตาบอด เพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม
2. ให้ภาครัฐมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการช่วยเหลือคนตาบอดอย่างถูกวิธีและมีอาชีพรองรับ และมีสถานที่ฝึกอบรมวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตและสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตของคนตาบอดได้อย่างเพียงพอ
3. ให้ภาครัฐมีการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้คนตาบอดที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดความสนใจและเห็นถึงประโยชน์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น
4. ให้คนเขียนเว็บไซต์ออกแบบเว็บไซต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก
5. ผู้เขียนโปรแกรมควรจะมีการพัฒนาโปรแกรมอ่านหน้าจอทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยให้ราคาของโปรแกรมนั้นถูกลงจะได้มีใช้งานอย่างแพร่หลาย
6. เว็บไซต์ของทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย www.tabod.net ควรจะมีข้อมูลและเนื้อหาสำหรับคนตาบอดเพื่อค้นหาหรือการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนตาบอดแล้วได้พบว่ามีประเด็นอื่นๆที่น่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติของคนตาบอดเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารอื่นๆ ในฐานะที่เป็นเครื่องช่วยทำให้วิถีชีวิตคนตาบอดดีขึ้น
2. ควรศึกษาทัศนคติของโปรแกรมเมอร์ในการออกแบบเว็บไซต์เพื่อให้คนตาบอดสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
3. ควรศึกษาคนตาบอดทุกๆ ไปที่ ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตว่ามีทัศนคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นอย่างไร